

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„Полицијски Гласник“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године, код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је да се:

Живојину Московљевићу, секретару прве класе начелства округа топличког уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 8. септембра 1905. г. у Београду.

РАСПИС

Свима окружним начелствима и Управи града Београда

Дужности полицијске власти одређене су законима. Оне морају бити врло добро познате свима органима полицијским, а у првом реду старешинама окружним и среским. О вршењу тих дужности, поред законских прописа, издато је до сада небројено расписа, упута и опомена. И поред свега тога, запазио сам, да многи полицијски органи не врше своје дужности како треба. Изгледа ми, да они то не чине толико са непознавања свога позива и своје дужности, колико са немара и небрежливости.

Решен сам најодлучније, да све дотле, док на мени буде лежала дужност, да се бринем о поретку и миру, о личној и имовној сигурности у земљи, стално и најстроже по закону контролишем све органе подручнога ми ресора у испуњавању њихових дужности.

У том циљу, а на основу првог става §. 7. и §. 10. закона о устројству централне државне управе, препоручујем свима полицијским властима: да своје дужности врше тачно по закону, савесно, брзо, с вољом и преданошћу, коју сама природа њихове службе то од њих императивно тражи.

За сада им нарочито скрећем пажњу на ово:

I.

Да је прва и најглавнија дужност свију полицијских органа: *потпуна заштита*

личне и имовне безбедности сваке личности, свачијег имања и на сваком месту.

У погледу заштите јавне безбедности, полицијски органи имају две подједнако важне дужности. С једне стране, да се *непрестано и живо старају, да се зла дела у опште не чине.* А с друге стране, да учињена *никако не смеју остати неизвиђена, да се кривац мора пронаћи и по закону казнити.*

Законима се мора дати пуна санкција, а повређеном пуно задовољење.

Обратићу нарочиту пажњу на сва појављена казнима дела. *По броју и тежини њиховој, а нарочито по броју неправомерних криваца, ценићу способност чиновника за службу полицијску, нарочито начелника окружних и среских.* Они ми у првом реду стоје одговорни за сав рад, а нарочито за сигурност у округу и срезу.

Ако се и у ком месту појаве хајдуци, *морају бити похватани или побијени у најкраћем времену.* За неизвршење овога лично ми је одговоран начелник окружни. За уништење тога зла, он има довољно начина и средстава, која му пружа закон о јавној безбедности од 31. јануара 1905. год. Ако је у таквим случајевима потребно предузети какве јаче мере по наведеноме закону, и ако је за то потребно моје одобрење, нека ми начелник о томе одмах учини свој предлог. У противном, учинићу употребу права, које ми даје чл. 14. закона о јавној безбедности.

Окружне начелнике, којима будем наредио, да у циљу хватања и утамањивања хајдука, ступе у додир и ближу везу са другим окружним начелницима, и којима буде остављен рок за утамањивање хајдука, ако у том року не покажу успеха — *сматраћу да нису дорасли за положај на коме се налазе.*

II.

Начелници окружни, и мимо дужност по члану 23. закона о уређењу округа и срезова, треба чешће да обилазе своје округе; да контролишу рад и заузимљивост среских власти, нарочито о преду-

зимању мера за заштиту личне и имовне безбедности; да издају потребна упутства и наредбе; да небрежљиве чиновнике узимају на одговор, и у кругу своје надлежности кажњавају, а у тежим кривицама, да акте мени са својим мишљењем достављају.

О општим прегледима среских канцеларија ближа упутства налазе се у члану 23. закона о уређењу округа и срезова, и у распису од 5. марта 1892. год. ПБр. 4590.

Начелници срески дужни су да чешће обилазе општине у својим срезовима — чл. 43. зак. о уређењу округа и срезова — да контролишу општинске власти и упућују их на правилно вршење дужности. То треба да чине увек, а нарочито кад запазе, да општински судови не врше своје дужности тачно по тач. 1. чл. 94. закона о општинама и да јавна безбедност није потпуно или довољно зајемчена. У таквим случајевима, треба одмах да предузимају све потребне мере, како према кривцима, тако и према небрежљивим и непослушним општинским органима.

III.

По члану 7. Устава, сви су Срби пред законом једнаки. Скрећем пажњу полицијским, а преко њих и општинским властима на ову одредбу основног закона. Скрећем им пажњу на многобројне жалбе противу појединих општинских органа, како ови неправедно гоне или киње своје личне и политичке противнике. Начелницима окружним и среским препоручујем, да у свакој прилици објашњавају и наређују општинским властима, да *њихови органи не смеју никога кињити или противно закону принуђавати да што трпи, чини или не чини, без обзира на личности и политичко убеђење.*

Свака радња њихова мора бити заснована строго и једино на закону. У примени закона и вршењу своје дужности морају бити *према свима једнаки.* За свако противно поступање, надзорна власт је дужна, да у границама закона и своје надлежности брзо и тачно исправља све погрешке општинске власти; да ову упућује на тачно вршење послова, само по

закону, а да непослушне брзо и осетно по закону кажњава — чл. 146. и 158. закона о општинама.

IV.

Начелници окружни треба да су брзо обавештени о сваком важнијем појаву и догађају у својој округу. О сваком таквом случају дужни су да ме одмах извести — чл. 23. и 44. зак. о уређењу округа и срезова и распис од 28 маја 1890. год. ПБр. 9154. Ти извештаји морају бити потпуно тачни и исцрпни. Они ми се морају шаљати најбржим путем — путем телеграфа — нарочито ако се односе на личну и имовну безбедност у земљи.

Сем оваквих извештаја, као хитних, начелници окружни шаљаће ми редовно месечне рапорте о стању ствари у својој округу у опште, а нарочито о раду и исправности подручних им органа. Ти извештаји могу бити службени или поверљиве природе, што ће зависити од природе стања ствари и увиђавности окр. старешина.

Било је неколико случајева, да о извесним појавама нисам био обавештен од начелника окружних, већ од грађана или штампе. То у будуће не сме бити; а ако се ипак деси, такви случајеви неће остати неопажени и некажњени.

Старешине окружне дужне су да и у овом погледу тачно контролишу начелнике среске, и у случају нетачности са њима по закону поступе.

И поред законских наређења и издастих расписа од 20 децембра 1880 год. ПБр. 11608, 5 јуна 1884. год. ПБр. 6062, 15 октобра 1890. год. ПБр. 18925, и од 31 маја 1891 год. Пр. 8765, који говоре о вођењу администрације и поднашању одговора, запазио сам да се поједини предмети не свршавају брзо и извештаји не подносе, не само благовремено, већ ни у остављеном року. Сви предмети треба да се што брже расправљају и тачно по закону, те да интересовани не трпе у свом праву, нити да се безразложним одуговлачењем изазивају оправдане жалбе на немарљив рад полицијске власти. На све наредбе и питања свих Министарстава и осталих надлежних власти, одговори се морају подносити у року означеном у распису ПБр. 8765/91 године (од 15 дана) или у року означеном у акту, којим се што тражи или наређује. За свако задоцњење биће кажњен како чиновник који буде пропустио да на време одговор да, тако и дотични старешина, ако не буде довољно водио надзора над радом подручних му органа — т. б. §. 43. зак. о чиновницима грађ. реда.

V.

Полицијски чиновници треба да су потпуно свесни и своје дужности и свога права. Своје дужности морају вршити само и једино по закону. Никакви други обзир не смеју их руководити у вршењу дужности.

Ја од њих — од свију без разлике — најодлучније тражим: да буду само и једино државни чиновници, без обзира на своју околину, без обзира на партије, без обзира на политичко убеђење. Најод-

лучније тражим, да у свом званичном раду буду потпуно независни од сваког и свакијег незаконитог утицаја, и да своју наgradu очекују само и једино за тачну и савесну службу.

Окружни начелници треба да знају, да су само они моји повереници за све државне послове у својим окружјама; да им у томе погледу потпуно верујем, и да ћу им потпуно веровати, све док се налазе на својим положајима. На њима је, да то поверење потпуно и оправдају. Њихова ће заслуга бити у првом реду, ако рад полицијских органа и у њиховим окружјама буде исправан, а њихова одговорност, ако буде неисправан.

VI.

Владање, понашање и тактично поступање чиновника полицијских, у служби и ван ове, од врло великог је утицаја на разноврсне дужности њихове. Ретки су случајеви, да је оцена народа о владању и понашању кога чиновника била погрешна.

Има врло много примера, како о поштовању и љубави народа према савесним и ваљаним чиновницима, тако и о оправданом нерасположењу према онима, који су били несавесни и рђавог владања. Први су потпуно одговарали својим дужностима и своје позиву, а други су, на штету државне службе, изазивали незадовољство код народа и код својих претпостављених.

Стога препоручујем начелницима окружним: да строго воде рачуна о владању и понашању свију подручних им чиновника у служби и приватном животу, а тако исто и о опхођењу према народу. Владање и понашање чиновника мора бити потпуно исправно и на достојној висини представника државне власти.

Начелници окружни морају у том погледу бити најисправнији, и као пример служити својима млађима. Где се опазе противно овоме, начелници окружни, односно срески, дужни су да према повиним чиновницима поступе по тач. 1. и 3. §. 43. закона о чиновницима грађанског реда, а начелници окружни да ми сваки такав случај доставе и ако је кривица теже природе, да ми предмет одмах пошаљу на оцену и решење — § § 39. 40. и 41. истог закона.

VII.

Из тражених и послатих ми извештаја о стању рада у свима окружним начелствима и среским канцеларијама, уверио сам се: да има око 30.000 несвршених предмета и преко 9.000 неислеђених казнимих дела, само из прошлих година, и то злочина и преступа, који се казне по званичној дужности. Та казнима дела не само што нису ислеђена у року означеном у § 156. а кривичног поступка, већ извесна од њих нису окончана ни после неколико година. Константујем то са жаљењем, и најодлучније изјављујем: да такво стање не сме даље остати и да га у будуће нећу трпети.

Ислеђење свију досадањих казнимих дела, нарочито злочина и преступа мора бити окончано за најкраће време. Исле-

ђење свију од данас појављених казнимих дела мора се окончати и у најтежим случајевима, у року означеном у §. 156. а кривич. суд. поступка.

Полицијски чиновници, као иследници, дужни су и без жалбе и без опомене, да свога начелника окружног одмах извести писмено, кад год које казнимо дело не сврше у законом року, и оправдају се зашто то нису учинили. Начелници окружних извештаваће ме о томе у месечним рапортима. Противно поступање сматраћу као нерад и крајње небрежење, и са одговорним поступићу строго по закону.

Да би се могао што јаче и правилније контролисати и ценити рад свију чиновника, да би се увек тачно знало, који од њих, шта и како ради, који су предмети и кад свршени, наређујем: да сви чиновници полицијске струке у Србији воде кратак дневник свога рада, по нацрту овде изложеном:

Редни број датум кад је акт пријео број акта	Предмет и од кога долази ?	Кад је предмет свршен и како ?	Издавак чиновника у које место и за које време	Примедба

У овакву ручну књигу бележиће сваки чиновник, дан по дан, све предмете, који му буду долазили на рад; бележиће дан, кад је дотични предмет окончао; и најзад, бележиће и изласке у округ, односно срез, по ком послу и за које време. У ову ручну књигу неће се уписивати административни предмети пролазне природе по којима дотично надлештво нема да донесе никакву одлуку, нити ће се уписивати предаја позива, решења, пресуда, разна саопштења, шифрирање и дешифрирање депеша, ни други ситни послови, који се свршавају у надлештву у року за 2—3 дана.

Начелници окружни водиће такође овај дневник. Они ће у њега записивати само послове важније природе: путовања по округу, преглед каса полиц. власти, преглед школа, општинских судова, путова и т. д. и т. д.

Овај дневник, као ручна књига сваког полиц. чиновника, биће означен странама, прошивен јемствеником и утврђен печатом и потписом старешине дотичног надлештва.

Завођење рада у ову књигу — коју нека за сада начини себи сваки чиновник — отпочеће од 1. октобра ове године. За идућу годину послаће се надлештвима штампане књиге за сваког чиновника.

Сваки полиц. чиновник дужан је тачно водити и добро чувати ову књигу. При премештају или уклањању из службе дужан ће бити да је, као државну својину, преда своје старешини.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Начелници окружни поднеће ми, на крају ове године тачан извештај о томе: да ли је увођење ових књига имало утицаја на брже и тачније отправљање полова, и да ли је и од коликог утицаја на марљивост и прилежност чиновника.

Саопштавајући овај распис окружним начелницима и управнику града Београда, препоручујем им: да га саопште свима подручним им органима; а свима полиц. чиновницима наређујем, да се по истоме најстроже управљају.

О пријему овога расписа нека ме начелник — управник — извести.

ПБр. 22.833.

7. септембра 1905. год.

у Београду.

Министар
унутрашњих дела,

Ив. Павићевић с. р.

СТРУЧНИ ДЕО

Је ли особа „жива изгорела,
или је већ мртва била, кад је
у ватру допела

(НАСТАВАК)

III

И само дејство високе температуре на човечије тело таке је природе, да се по извесним траговима његовим може познати, је ли му особа још за живота била изложена, или је пак после смрти у ватру допела. Према томе и по траговима тога дејства може се расправљати питање, које смо за предмет наших разматрања узели. Разуме се по себи, да су ти трагови кад јасније кад слабије изражени, па да је за то и стручна оцена њихова кад лакша, кад тежа; кад поузданија, кад мање поуздана. Да видимо, дакле, шта се и с те стране у овом питању од судско-медицинског вештака с правом може ишчекивати?

Висока температура ма којег порекла и ма које врсте дејствује на живо тело човечије као и свака друга јака драж; као и свака друга механичка сила. Утиче као лоћан агенат на живо ткање тела и изазива својом акцијом реакцију: — т. ј. евергичну радњу тога ткања, а као последицу те радње неке извесне појаве. Те појаве називамо ми укупним именом животне или виталне реакције. — Тиче ли се пак дејства високе температуре на мртво тело, онда су и последице и појави другачије. Ткање мртвог човечијег тела изгубило је своју живу снагу и престало је функционисати, па према томе не може ни одговарати на дејство високе температуре животним процесима: — не може ни показати виталне реакције. У томе и јесте битна разлика у дејству сваке механичке силе на живо и мртво тело, па, наравно, и у дејству високе температуре. Та разлика је гдекада тако јасна и убедљива, да се сасвим zgodно може употребити и при судско-медицинском решавању питања: је ли висока температура ути-

цала на особу још за живота, или тек после смрти.

Као први и најслабији знак виталне реакције према дејству високе температуре појављују се на живом човечијем (или животињском) телу навала и застој крви (активна, управо реактивна хиперемичја) на оним местима, до којих је висока температура допирала. Под утицајем топлоте кожа се тих партија „зажари,“ т. ј. кад јаче кад слабије поцрвени. Ако је висока температура јаче и дуже дејствовала, онда то реактивно црвенило или — како га ми лекари називамо — тај еритем (Dermatitis combustionis erythematosa) није тренутан и не губи се, него чим дејство високе температуре престане, остаје као видан траг тога дејства (први степен оекогине или ожеготине) — гдекада баш и на самој лешини. Нарочито је оно јасно изражено око рубова и у непосредној околини оних партија тела, на које је висока температура тако снажно дејствовала, да им је поједине, површне слојеве јаче изменила, или баш и сасвим сагорела. По гдекада су та места навалом крви још и као „нагрехала“ или набрехала — од прилике исто онако, као што то налазимо и код повреда друге врсте, ако су само за живота постале. По гдекада се опет деси, да се површне партије поцрвенеле коже већ почињу перутати или љуспати па и то се може на лешини констатовати. Где, дакле, судско-медицински вештак на нагорелој лешини нађе таке појаве, а нарочито јасно изражено црвенило реактивне природе у облику еритема — ту може с поузданошћу тврдити, да се тиче особе, која је још за живота или бар у агонији била изложена дејству високе температуре. Црвенило те врсте ваља, наравно, тачно разликовати од црвенила мртвачких пега, а то није тешко.

Сасвим друкче стоји с тим истим питањем, ако налаз на лешини у томе правцу испадне негативан. Све ако судско-медицински вештак на лешини и не нађе оне карактеристичне трагове реактивног црвенила, ипак он за то још нема права схватити то као позитиван доказ, да лице није могло живо бити кад је на њега висока температура дејствовала. А на такав закључак нема права с тога, што се врло често деси, да се то реактивно црвенило, и ако је за живота постојало и неко време трајало, на лешини кад раније кад касније или сасвим изгуби или тако побледи, да га је тешко позитивно констатовати. По искуству у томе правцу може се у опште рећи, да ће се то реактивно црвенило на лешини тим поузданије одржати и тим јасније показати, што је лице, које га је за живота добило, дуже после тога живело.

Где висока температура на живо тело интензивније дејствује, ту изазове јаче промене у ткању, а онајпре пликове или мехуре (други степен оекогине). Кожа се на том месту поткобучи, а то ће у овом случају медицински рећи: испод саме покожице разлије се толико неке течности (сурутке или серума, управо лимфе), да маса њена покожицу од њене подлоге („крзна,“ кориона) одвоји, и толико навише дигне, да се на тај начин од ње

образује кад већи кад мањи течношћу (лимфом) напуњен мехур. Обично је тај мехур на својој основици и ивицама обрубљен једним прстеном реактивног црвенила околне коже, а кад прсне те му дно оголи, мења се отприлике исто онако, као што се мења задрерано или згуњено место на кожи, које је остало без своје покожице. — Дејствује ли пак тако исто висока температура на мртво тело, онда су појаве и последице у неколико друге. Или не искоче они мехури никако, или се — ако се баш гдекада и јаве — не држе дуго, него убрзо прсну; нису реактивним црвенилом обрубљени; и — што је још најкарактеристичније — не садрже у себи никакве течности, него су махом сасвим празни или тек мало влажни. Те појаве су тако обичне и већ одавно многим толико познате, да их и нелекари разликују, и њима се у извесним приликама служе. Где се н. пр. породи сумња, је ли лице доиста умрло или је тек само обамрло, покушавају по неким крајевима да на површини тела сумњивога лица високом температуром изазову мехуре, па ако се доиста покажу и течности садрже, оглашују сумњиво лице за обамрло, а не мртво. Шта више старији судско-медицински стручњаци — н. пр. Orfila¹⁾ Devergie, Christison, Casper и т. д. — полагали су на ту разлику толику, да су је и пред судом употребљавали као једино и сасвим поуздано средство у решавању питања, је ли особа жива ватри изложена била, или је у њу као лешина допела. Серумом напуњене а сталне т. ј. трајне мехуре на нагорелој лешини сматрали су они као несумњив и необорив доказ, да су за живота постали.

На жалост, данас то питање није тако просто и јасно, као што су га наши предходници сматрали. Неколико признатих старијих и млађих радника на судско-медицинским питањима (н. пр. Leuret, Champouillon, Maschka, Chambert, Wright, Bischoff, Graf, Schjerning, Neupert, и т. д.) проучавали су га у више махова тачније и потпуније, и дошли су на основу екзактних опита до закључка, да се и на мртвом телу човечијем у неким изузетним приликама — н. пр. на лешинама са набухлицом (Oedema) и водом под кожом („Anasar“ „трупика“) — могу високом температуром изазвати слични мехури као и на живом, па да, шта више, ти мехури могу имати у себи и неке извесне количине течности. Приликом тих испитивања констатовано је опет Chambert то, да у хемијском саставу течности тих мехура ипак има неке разлике по томе, да ли су постали за живота или после смрти. Сем тога утврдио је и то, да се кључалом водом и воденом паром могу мехури само на живом телу изазвати, а на мртвом никако. На лешини изазива мехуре само много виша температура од 100° Ц. Најпосле показао је у новије време Neupert²⁾

¹⁾ . . . „on cherchera à découvrir, s'il-y-a des phlogènes, altération, qui dénote manifestement, que l'enfant était vivant lorsqu'il été brûlé“.

²⁾ R. Neupert: „Ueber vitale und postmortale Verbrennung.“ — Friedreichs Blätter für gerichtliche Medizin und Sanitätspolizei. — XLVIII. Jahrgang; — 1897: — Seite: 206.

да мехури, изазвани високом температуром на живом телу постају другаче, него они, што их изазовемо на мртвом телу. У првом случају диже се целокупна кожа са своје основице (кориона) и образује мехур (клубук), а мехури изазвани после смрти, на против, постају тиме, што се само један извесан део површних слојева покожице из свог састава одвоји, и шупљину или клубук огради. С тога се те две врсте мехура могу и хистолошко-микроскопски разликовати, те једна од друге распознати. Према објашњењу Најпертовом дно мехура, изазвана на живом телу, образује крзно (корион), а дно мехура, изазвана на мртвацу, дубљи слојеви покожице. Ово последње опажање још нема потврде. (наставиће се)

Д-р М. Јовановић — Батут.

КРИМИНАЛНА ПСИХОЛОГИЈА

(наставка)

Не мање су вредне пажње појаве сећања, које се јављају код људи, који су на самртничкој постељи. Представе које су давно и давно заборављене овде, код њих у свести понова оживљавају и њих се човек врло живо сећа. Чаш песник Војислав Илић је пред смрт сећао се својих познаника и рођака из најранијега детињства и помињао да види лица, која су одавно умрла. Енглески један психолог цитира изјаву пастора Руша да Немци и Швеђани из лутеранске конгрегације, који су још као деца дошли у Енглеску и одавно заборавили свој матерњи језик, можда још пре 50 и више година, пред смрт говоре молитву на свом, матерњем језику, који су одавно заборавили.

У моменту узбуђености или изненаднога страха и препада често се превиди нека ствар или предмет, који је значајан. Или бива и то да неко у узбуђености види оно што други не би никад могао видети, види и оно што није ни постојало. При убиству председника француске републике Карноа, у којима с њим била су и два лакеја и три пратиоца и нико од њих није видео нож у руци убице Казерија, кад је овај њим на Карноа потегао; један казаматски надзорник толико се преплашио кад је један убица у Казамату на њ налетео, да је од харингу коју је овај у руци имао сматрао за огроман нож.

То све доказује да се врло често могу сведоци у своме излагању обманути услед узбуђености и изнети, при кривичним истрагама и оно што се њима учинило, а што у ствари није постојало. За то је овде на своме месту питање: да ли се каквове кривцу, саучеснику или сведоку, кад о каквом злочинству или преступу прича треба и може све да поверује? —

И још нешто: има тако званих лажних сећања. Неко мисли да је нешто преживео, да је чуо или видео, а у самој ствари није ништа било. Оваке појаве отежавају истрагу; у криминалним догађајима оне се чешће јављају. Jessen је о тој појави писао: Често се деси некоме

да му у свести поникне представа како је ово или оно доживео некада, а у ствари никада није тога било. Neuhoff тврди да се код таквих представа човек осећа негодно, да је узнемирен и малаксао. Maudsley мисли да то долази услед јеновремене радње обе мождане хемисфере. A. Sully додаје да живахна деца мисле и верују да су заиста преживела оно што им је неко приповедио. То остаје и у сећању одраслих људи, који мисле да су преживели оно што су можда само чули, или што је у свести само и изненада поникло. У Дикенсовом роману, „Давид Коперфилд“ који је и на српски преведен износи се такав један случај. Ми имамо лажно сећање, лажне успомене, кад осећаје лажно хронолошки датирамо и мислимо да смо некада нешто преживели, о чему смо само из причања сазнали. Романи тако утичу на млађи свет и праве упечаток на поједине читаоце, нарочито оне који су живахнијега уображења, да сами преживљају оно што читају.

И снови често пута остављају за собом успомену и понекоме се учини да је нешто преживео, што је некада само сањао. Ко живо сања, преко дана дође моментано у весело или тужно расположење, као да је нешто пријатно или непријатно преживео, док се најзад не присети да је само сањао оно што га је за тренутак освестило или онерасположило. Сећање на такав сан може заостати у свести и доцније нам се учини као какав доживљај.

Све ове појаве, које су у непосредној вези са сећањем и памћењем, могу да се десе свакоме човеку, здравом ко и болесном, нервозном као и нормалном.

При истрагама често се чује: „Ако ме памћење не вара“ или „Сећам се не баш најбоље тога случаја;“ „Слабо се сећам тога и тога;“ Стар сам доста да би се тога могао сетити“ и т. д. Али у свима тим случајевима сећање није ништа криво, као ни памћење; пре би требало рећи „почео сам заглупљивати,“ „свест ми слаби,“ али то нико неће да призна. —

Најзад можемо се сећати неких предмета и памтити их вештачким начином. То је инемотехника, инемоника или анамнестија. Има појава и радњи које наше памћење на неки начин подређују. Симонида Кеоски је оснивалац мнемотехнике; у средњем веку су се веома многи образовани људи бавили памћењем знања и предмета на тај начин. Савремена Психологија готово никакву пажњу не поклања више инемотехничком знању. А познато је, да људи, који радо лажу, воле да се служе мнемотехничким памћењем.

X

Појаве свести, памћења и сећања врло су важне у Криминалној Психологији. Њима се придружује и воља. То није воља у философском смислу и значењу, као што то није т. зв. „зла воља“ која се јавља у казненом праву, као казнени предмет.

Воља је, како Хартман говори, извођење онога што је замишљено у стварности, т. ј. остварење замишљенога, реализација онога што још не постоји. Док се воља не испоји у радњи, у дејству,

дотле нема потпуне воље. Неко има вољу да запева какву песму, али док је не запева — нема вољне радње. Ја хоћу да учиним поклон пријатељу; али док то не урадим — нема вољне радње. Злочинац се од дуже времена спрема да похара суседов дом, вреба и скраја план; али док не дигне руку или док не разбије зид — нема вољне ни хотимичне радње. Ми управо вољу сазнајемо и о њој судимо по њеном спољашњем дејству. Ова важи као правило нарочито у Криминалистици. Свесни умишљај злочина није још злочин и не подлежи казни, јер у њему још није испољена свесна воља.

Ми ценимо човека по ономе шта он ради. Сваки свесан рад је производ рада унутарње воље, производ размишљања и хотимичности. Дејства воље, хотимичне радње јесу уједно мерило за човека и мерило о његовој вредности и карактеру. Ако хоћемо да проучимо карактер једнога човека, то ми можемо најбоље учинити ако проучимо све његове хотимичне радње и покрете; а то, само по себи није толико тешко, јер се може да види шта један човек хоће, а шта не. И најобичнија свест лако може да разликује логичне радње и поступке од нелогичних, кажњивих од некажњивих, добротине од злочиначких, јер та је разлика видна и велика. Наравно, није сваки рад и сваки поступак дејство свесне воље; него само су оне радње вољне и хотимичне, које су изведене са знањем и садејством свести т. ј. које су смишљено изведене. Пуно је радњи и поступака у животу свакога човека, који су изведени не по свесној вољи. Према томе воља се не простире и не може да простире на све људске радње и поступке.

Није нам намера да на овом месту расправљамо питање о слободи воље. То питање је још непрестано предмет живог препирања и разматрања међу филозофима и правницима. Оно ни данас још није дефинитивно решено. Теорија детерминизма, као и теорија индетерминизма имају доста заступника и последоватеља. У питању о слободи вољи, кроз цели осамнаести век владало је у правној науци, у кривичном праву, као и у филозофији гледиште: да је човек свесно, слободно биће са слободном вољом. Међу тим прошли век је сасвим другачијим очима посматрао питање о слободи воље у човеку. D-r Bois Reymond врло zgodно наглашава: Слобода се може да одриче, непријатност, бол и пријатност не могу.

Професор Wundt у својој Психологији овако закључује: „Не постоји воља без свести, нити постоји свест без воље“. Ми се осећамо непосредно као делаоци и вршиоци неке радње и за то осећање ми спајамо унутарње промене душевне и спољашње ефекте. Несвесна воља не постоји, нити може бити икаква вољна дејства коме не достаје свести. Кад злочинац свесно улази у туђ стан и обија га с намером да га похара; кад разбојник смишљено и свесно диже руку на човека да би га убио или опљачкао, онда се у тим радњама огледа дејство воље онога који злочинство изводи. Казнимо дело може бити учињено у несвесном стању, у афекту,

у страсти и узбуђењу или нехотице; али оно се битно разликује од казнимога дела које је учињено смишљено и с планом, не достаје му бити елементар — воља.

Свако дејство воље и њених ефеката бива праћено извесним осећањем, који је или пријатан или непријатан. Осећање је способност душевна, управо особина организма да услед опажаја или представе осећа извесну пријатност. Скала тих осећања је разноврсна; али, у главном ми разликујемо две врсте: једно су анимална, а друго виша осећања. Прелаз из једне врсте у другу, из ниже у вишу и обратно са свим је не приметан. Ми не можемо одредити где завршују анимална, а где отпочињу виша осећања, што стално прате организм. Но у врсту нижих осећања не сумњиво може се убрајати глад и жеђ, врућина и хладноћа и т. д. То су, у првом реду, физиолошки надражаји, који дејствују на свачији организм. Ако сам гладан имам непријатно осећање глади и тежим да јелом тај осећај уништим; ако ми је хладно, то непријатно осећање зиме хоћу да одагнам утопљењем; осећам ли какав било бол, то тежим у исто време, да тај бол одстраним од себе. — Осећање, које стално прати све представе, као и радње свести и организма, јесте физиолошки надражај, недељиво спојен са делатношћу свести и организма.

(наставиће се)

М. Павловић.

ЖИВЕ СЛИКЕ

(НАСТАВАК)

Опис помоћу особених знакова

Употреба особених знакова у описима за пасоше, у војничким и служитељским исправама, допуштењима за лов и т. д. позната је из најстаријих времена, само што им је обраћана врло мала, или готово никаква пажња — обично једна линија испуњена речима: *нема* или *ништа*.

Опис по Бертилоновом систему садржи за особене знаке око 30 линија, од којих бар 5—6 морају бити испуњене са највећом тачношћу.

Пре него што бисмо говорили о овом опису неопходно је потребно да се упознамо са неколико анатомских израза, који служе као основа описивању особених знакова.

Ма који део човечјег тела посматрали, на њему се могу разликовати ове четири стране: *антеријорна* (предња), *постеријорна* (задња) и две *бочне*.

За труп човечји н. пр. страна *антеријорна* биће груди, страна *постеријорна* леђа, а *бочне* стране представљаће слабине.

За руке и ноге бочне стране разликују се на *интерне* (унутрашње) и *екстерне* (спољашње), према томе да ли су окренуте индивиду-и или у поље.

Претпоставимо, да предмет који се описује заузима положај сличан оном, који заузима приликом мерења стаса, т. ј. руке су отпуштене дуж тела, мали прст је на

ивици панталона, а шаке су у напред окренуте и у паралелној равнини са грудима.

У овом положају, превој лакта, шаке и стране прстију супротне ноктима чине страну *антеријорну*, док лакат, леђа руку и прстију припадају страни *постеријорној*. Страна *интерна* протеже се од пазуха до малог прста, а страна *екстерна* од рамена до палца.

По овом истом принципу разликују се и стране прстију. Тако за кажипрст, страна *антеријорна* јесте она која је супротна нокту, а страна *постеријорна* она њој супротна. Страна која додирује палац јесте *екстерна*, а она која додирује средњи прст, *интерна*.

Ако се један описни знак налази тачно између две стране, треба га означити средином која сједињује оба израза једном цртицом, почивком (—) н. пр. страна *антеро-екстерна*, *екстеро-постеријорна* и т. д.

Приликом избора знакова за описивање, најважније је изабрати међу њима оне који су *стални* и *непроменљиви*, а сваки од њих треба да буде описан према својој:

- а) Природи;
- б) Облику;
- в) Димензији;
- г) Правцу и
- д) Месту;

*

- а) Природа.

Један особени знак може произлазити од *посекотине*, *ватре*, *оружја* у *оаште*, *удара*, *убода*, *чира* или се најзад може састојати из *младежа* и *брадавице*. Ма какав да је особени знак који се описује, на картону треба тачно означити његову природу, пазећи при том на истинитост објашњења које дотична индивидуа даје о пореклу својих особених знакова.

Нарочито треба брижљиво означити и описати *брадавице* и *младеже* (зрна лепоте). Број њихов код неких индивидуа толики је, да превазилази границе могућег описивања на картону. У том случају треба изабрати и описати најважније међу њима, а остале само бројно означити. Тако исто треба означити, и то увек, да ли су брадавице с длакама или без ових.

Не мању, а можда и већу пажњу треба поклонити особеним знацима, који произлазе услед тетовирања, које се датира из најстаријих времена, и које није особина само злочинаца већ и читавих редова друштвених.

Ма колико да се могу изменити ови тетовирани знаци, па у неколико и уништити, ипак они служе као веома важан фактор за идентификацију, нарочито пак кад су допуњени осталим особеним знацима. Ради овога, преко је потребно, да сваки тетовирани знак буде најтачније измерен и описан, а ако је састављен из каквих слова или речи, онда и преписан.

Помињемо још, да се у пракси најчешће срећу ови тетовирани знаци: *ленгер*, *ленгер са užетом*, *срце* (обично прободено), *мач*, *круна*, *крст*, *нага жена*,

дете у повоју, *велике историјске личности*, *догађаји* и т. д.¹⁾

Делови тела пак, на којима се обично налази највећи број тетовираних знакова, јесу *руке*, *грудн*, *бутине*, *дебело месо* и *трбух*.

У случају сумње о значењу једног тетовираног знака, треба тражити објашњење од личности која га притежава.

Ако је извесан тетовиран знак сасвим избрисан, што може бити само у том случају кад је на дотичном делу тела скинута кожа, познаће се то по заосталим траговима, који су у многоме слични траговима од изгоретине, и чији облик показује, више или мање, првобитни нацрт.

б) Облик особеног знака

Најчешћи облици, у којима се појављују особени знаци, јесу линије, које могу бити: *праве*, *криве* и *изломљене*. После њих, у пракси се најчешће сусрећу особени знаци у облику *стреле*, *кошче*, *крста* и слова: *х*, *у*, *з* и т. д.

Изрази: *овалан*, *дугуљаст*, *кружни*, *полукружни* и *троугласт*, употребљује се за означавање особених знакова који нису линеарног облика.

За знаке криве: *кружне* и *полукружне* потребно је, приликом њиховог описивања, означити и облик издубљености или испупчености. Кад је индивиду-а у већ поменутом положају војника без оружја (анатомском), онда ће знак у облику \vee бити означен са издубљеношћу на горе, а ако је овај знак обратно положен \wedge , — са издубљеношћу на доле.

в. Димензија

Јединица мере за особене знаке, као год и за кошчане делове, јесте 1 см. За оне знаке, чија је дужина мања од 1 см., употребљују се милиметри али не као засебне јединице, већ као делови од сантиметра. Н. пр. *белега у облику праве линије*, *дужине 0.2 сантиметра*.

Ако је особени знак облика *кружног*, мери се само његов полупречник, а ако је *полукружан* и *овалан*, онда и пречник и полупречник. У овом последњем случају, цифре димензије растављене су једном косом линијом, н. пр. белега овална $4/0.3$ см. Цифре ове означају белегу чија је дужина 4 см., а ширина 3 мм.

Особени знак, означен само једном цифром димензије, облика је линеарног т. ј. без ширине.

г. Пращац.

Пращац једног особеног знака може бити: *вертикалан*, *хоризонталан* и *кос*.

¹⁾ У свом делу: *Les Tatouages*, (Paris, 1881) познати лионски професор *Лагасе* класифицира све тетовиране знаке у ових седам класа: *патриотске* и *верске*, *професионалне*, *љубавне*, *фантастичке* и *историјске*, *милитарне*, *фигуративне* и најзад оне који су састављени из *написа*. Највише их има фантастичких и историјских, а најмање патриотских и верских. По мишљењу *Лагасе* и *Ломброзовом*, узрок тетовирању лежи у *религији*, *доколици*, *сујети*, *уробеним склоностима*, *элементарним осећајима*, *љубавним страстима* и *атавизму*. Овај последњи, по *Ломброзу*, главни је узрок тетовирању. Најзад, *Ломброзо* тврди да су тетовирани знаци најпоузданије средство за разлику између злочинаца и душевно оболелих, пошто их ови последњи никад не употребљују. Тетовирани знаци који се понекад и код њих сусрећу, датирају се увек пре обољења.

Изази већ само по себи, да не треба означавати правац знакова у виду *тачка, кругова, брадавица, младежа* и овима подобно.

У случајевима сумње, т. ј. кад један особени знак није ни вертикалан ни хоризонталан ни кос, треба се помоћи изразима *готово или скоро*, н. пр. *готово вертикалан, скоро хоризонталан*, и т. д.

Кад се описују особени знаци облика косог, треба обратити пажњу на њихов правац према једној од већ поменути четири стране човечјег тела.

д. Место.

Место особених знакова утврђује се према важнијим деловима тела, а изражава се једним од ових предлога: *на, изнад, испод, у средини* и *кроз*.

Делови тела, према којима се локализују особени знаци, ови су:

а) за лице:

чеони синуси;
обрве са својим деловима (главе, средине и репови);
углови очију (унутрашњи и спољашњи);
корен носа;
јагодице;
ноздрве (десна и лева);
трагус и лоб;
вилице;
углови уста (унутрашњи и спољашњи);
брада и
грло.

(наставиће се)

Д. Ђ. Алимпић

Седми међународни конгрес за казнене заводе

— држан у Пешти од 22—26. августа о. г. —

(НАСТАВАК)

(2)

У другој секцији (о казним заводима) решавало се питање: „Којој системи моралне класификације осуђеника припада првенство и какве последице та класификација у опште има?“ Пошто је референт *д-р Бела Балаз* прочитао 13 одговора, који су стигли на то питање, поднео је свој предлог, који је после дуже дебате у којој су учествовали председник суда *Енгелен* (Холандија), *Гарван* (Француска), *Баров* (Америка), барон *Холцмехт* (Аустрија), *Лагес* (Француска), *Шубинској* (Русија), и др. усвојен с једним додатком Егелена овако:

1. Класификација је потребна;
2. Ваља основати засебну класу за поковане и засебну класу за још непоковане младе људе. За одређивање тих класа потребно је, да све власти, које имају посла с осуђеником, добију потребне информације; остале осуђенике ваља поделити у три групе: у оне, који се *примерно* владају, у оне који се *добро* владају и у *индиференте*. За све је класе морална поправка и васпитање циљ, при чему начин поступања може бити различан;
3. За морално поправљене ваља организовати патронажу.

У трећој секцији држао је универзитетски доцент *д-р Дезидер Околичађи-Куги*, шеф Јелисаветиног санаторијума предавање о теми: „С каквим се средствима може туберкулоза плућа у детенционим заводима сузбити?“ Предавач је своје пропозиције свео у три тачке:

1. Игијенски мотиви за градњу и удешеност модерних детенционих завода ваља да се израде од стручне комисије, коју би конгрес изабрао и који би служили потребама свих држава;
2. Конгреска комисија имала би да изради кратак мали катихизам о игијени у детенционим заводима а који би у исти мах био заједничко добро целог цивилизованог човечанства;
3. Ваљало би као принцип сматрати, да се у сваком модерном казненем заводу одреди једно одељење, у коме би туберкулозни били изолисани за времена и у коме би се могли лечити.

Секција је интересантно предавање саслушала пажљиво и усвојила све тачке једногласно.

У четвртој секцији реферовао је универзитетски професор *д-р Евгеније Балоз* о задацима државе према деци осуђеника. Његов предлог гласи: да држава за децу осуђеника мора водити бригу.

Бруса и *Драјфус* говорили су против тог предлога, јер би држава на тај начин узела тешке обвезе на себе. После дуже дебате решено је, да је у првом реду дужност самога *друштва*, да се за несрећну децу брине и тек у крајњем случају да се рачуна на помоћ државну.

После подне држао је предавање *д-р Јулије Влашић*, бив. министар а сада професор кривичног права на пештанском универзитету. Тема предавања била је: „*Наша отаџбина и кривично право*.“ У предавању је у кратко скицирана историја угарског кривичног права. На подлози еволуције стоје и код њих речи: крвна освета — композиција — државна казнена власт. Онако исто, као што је германско право било подложно утицају канонског и римског права, има трагова тога утицаја и у угарском праву и законодавству. Као год што је тамо канонско право била сувише претерано објективно схватање и утицало да праведни принципи захвате корена, тако је исто и у нашем законодавству било. Кривично-правна заштита вере истиче се напред. Дух „*ecclesia non sitit sanguinem*“ добија све више простора. Истина целисходних теорија у нашем старијем законодавству тешко да нађемо. У почетку се једва види субјективна кривица баш као и у германском праву. Резултат је био одлучујући. То је у осталом последица композиционог система. *Покушај* се у почетку готово није ни казнио. На пољу *саучесништва* као последица композиционог система било је правило, да, ако учинилац кривичног дела композицију плати, саучесник (сукривац) није тражен. Доцније налазимо за те сукривце нарочите кривично-правне норме.

Предавач даље износи жалосну слику, коју пружа средњи век при крају. И у Угарској је било оно исто, као и у осталој Европи у опште. Свирепе казне једва су се могле сносити. Невини бејаху осуђивани. Конфискација имовине примењивана је на партичан начин. Под краљем Владиславом П. посукташе силне жалбе. Као год у Немачкој и Француској тако се и у Угарској тражила кодификација. *Стевану Вербеци*-у поверено је, да позитивно право Угарске прибере и тако је постао Вербецијев „*Tripartitum*.“ И „*Carolina*“ није хтела да створи ново право, већ само да праву, које је догле живело, постојало, да оговарајући облик, да би поротници-судије могли правне норме тачније знати. У „*Tripartitum*“-у изрично је забрањено, да се у име казне може кривац мучити или унаказити. Смртна казна према земаљском праву могла се извршити само гилотинавањем или вешањем. Разно квалификоване смртне казне налазимо само у варошком праву, које је већим делом било под утицајем страног права.

Са светско-историјским развитком XVI. XVII. и XVIII. века, које предавач назива добом Грозе, доводи он у везу и развитак права у Угарској и доказује, да угарска легислација у оно доба са законима у којима су биле честе смртне казне, није заостајала иза развитка права у Европи.

У светско-историјском развитку кривичног права припремљена је литературом кривично-правна ренесанса. Али та литература, да је тако назовем, припрема није проистацала од стручних правника. Велики покрет у кривичном праву XVIII. века развиле су философи, наставили су рад на њему државници и публицисте крају га напослетку довели. И творци најновијег кривично-правног покрета нису били стручњаци кривичног права већ лекари и психијатри. Код нас, у Угарској у XVIII. веку није било још кривично-правног литерарног покрета. Тек почетком XIX. века дали су *Келчеј* и *Стеван Сечењи* импулса за кривично-правни реформни покрет. Ренесанса Угарског кривичног права везује се у половини XIX. века с именима *Фрање Деака*, *Лудвика Кошута*, *Ладислава Салаја* барона *Јосифа Етвеша*, *Бартоломеја Семере*, *Фрање Пулског* и др. Дакле нису наши одлични правници већ наши чувени државници и публицисте стајали на челу покрета.

Предавач објашњава даље карактеристичне знаке угарског кодификаторског рада. Указује на разлоге, који су изазвали кодификацију од године 1792. Означава не само идеје, које су владале у том веку као узроке, већ и карактеристичан политички положај у који је Угарска допала за време неуставног система *Јосифа П.* Говорник за тим прелази на кривично-правну кодификацију од године 1843. Истиче нарочито велике одлике тога пројекта, одлике, које се и данас чак и у најмодернијим кривичним кодексима као жељене реформе могу сматрати.

Прелазећи на данашњи угарски кривични законик и на творца његова вели: *Карло Чемеђи* био је класичан криминални јуриста, и један од оштроумних правних

научника. Он је био у главном приста-лица објективне школе. У доба, када је угарски кривични кодекс рађен, нови правци беху тек у бледим оквирима. Чемеђи, као одличан познавалац европске стручне литературе приступио је самом послу тек кад је простудирао аустријски комисијски пројекат од 1870. год., немачке, француске, белгијске кривичне законе и талијанске пројекте. Дело, које је он написао било је еклектичке природе, али ипак самостално а никако слично (филијално) немачком кривичном закону, као што су то неки Немци тврдили. Већ и с погледом на систем корекционализације, који је осовина угарског кривичног законика, не може се овај сматрати као филијални кодекс немачкога. Извесно је, да је угарски кривични законик резултат брижљиве студије тадашње стране стручне литературе. Дугле усвојени принципи као општи у страном законодавству нашли су места и у угарски кривични закон при изради његовој. Наравно, да и тај кодекс има својих мана и недостатака. Али кад данас говоримо о његовим манама, не треба да сметнемо с ума да данас располажемо и јачим искуством од читаво четврт века. Крајње је време, да те недостатке попуњимо ма и новеларним путем.

Говорник даље илуструје живо борбу *детерминизма* и *индетерминизма* и вели да то питање неће моћи учитеље кривичног права поделити у два непомирљива логора. Он сматра то још нерешено питање као проблем за философе и природњаке. Како се новим правцима даје већа важност психолошким факторима него материјалном резултату какве ће последице имати то за будућу легислацију? пита предавач и испитујући то питање у главном с гледишта кодификације о покушају и саучешћу долази до резултата: да одбачај објективизма и тражена пацификација субјективизма није никако нова ствар и остаје при томе, да ће угарски правници бити по свој прилици последњи, који ће ступити на опасан терен субјективизма, и ту своју тврдњу поткрепљује многим историјским и теоријским аргументима.

(наставиће се)

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милосав Миловановић звања „Чкаја“, из Жегрова, решењем прокупачког суда од 11. августа т. год. Бр. 8422. стављен је под суд и у притвор за убиство извршено над Ђорђем Симоновићем, из Жегрова, па је по извршеном убиству побегао и данас се у бегству налази. Милосав је стар 20—22 год., стаса је средњег сувоњав, косе смеђе, очију плавих, обрва смеђих, голобрад, од одела однео је собом чакшире и гуњ од сељачког сукна, на глави капу — шајкачу, на ногама опанке и сељачке чарапе. Позивају се све полицијске и општинске власти, да Милосаву најживље у својим домаћима потраже, и нађеног спроведу првостепеном прокупачком суду, с позивом на Бр. 10404.

Стојан Алексић, из Рујишта, извршио је крађу ствари и побегао је при спроведу. Стојан је стар 30 год., раста високог, има беле трепавице и бркове, очију црних. Позивају се све полицијске и општинске власти, да Стојана најживље потраже у своме домаћају и нађеног спроведу начелнику среза бањског, с позивом на Бр. 9755.

Дамјан Гагић, тежак из Мађера, био је због крађе у притвору среза ражањскога, па је отуда побегао. Стар је 50 год., смеђ, у оделу сељачком. Препоручује се свима полиц. и општинским властима, да за Дамјаном трагају и у случају проналаска стражарно га унуте начелнику среза ражањскога. УБр. 30627.

Крађа стоке Рајни Урошевић, из Раленковца, 8. тек. м-ца украдене су из штале две краве, старе по 4 године; једна је мрке длаке и десни јој је рог изломљен, а друга је беле длаке, а по леђима је жуте длаке. Препоручује се полиц. и општ. властима, да за овом покрађом трагају и у случају проналаска извесно томе начел. среза бањског с позивом на Бр. 9369.

Непознати крађивац 7. тек. м-ца ушао је кроз отворен прозор у стан Соломона Руса, мењача у Нишу и украо један зимски капут црне боје, постављен финим шареним крзном, и један прни пар одела, све у вредности 250 динара. Скреће се пажња властима на ову покрађу, те да у случају проналаска извесно начелство округа нишког с позивом на Бр. 18164.

Крађа стоке 2. т. м-ца око 5 часова по подне непознати лопов украо је са ливаде Милана Дивчића, тежака из Шарбановца, једнога коња, доратасог, цветасог, у задњу леву ногу путасог, високог 1.53 м., а старог 4 године. Крађивац је сназио Милана и погушао се са њим, те му је том приликом спао шешир, а он је гологлав побегао ка Болевцу. Крађивац има око 26 год., средњег је стаса, бркова малих, браде нема; од одела имао је на себи тесне сукнене чакшире, антерију, опанке и шарене чарапе. Препоручује се свима полиц. и општ. властима да учине потеру и о резултату извеште начелника среза бањског с позивом на Бр. 9675.

Непознати крађивац ноћу између 4 и 5 т. м-ца украо је Владимиру Ристићу, пешад. капетану у Нишу, један револвер „бровнинг“ и једно фино орахово сандуче у коме је било 240 динара у новцу. У том новцу био је и један комад немачког златног новца од 20 марака. У сандучету је било доста фотографија немачких официра, албуми Берлина, Дрезде, Прага и Емса, за тим једна полица на 300 динара из друштва „Нјујорк“ и неке признанице. Препоручује се свима полиц. и општин. властима, да за крађивцем и покрађом живо трагају и у случају проналаска извеште начелство округа нишког с позивом на Бр. 18017.

Непознати крађивац ушао је 1. т. м-ца кроз отворен прозор у стан гђе Маруле Демајо, удове из Београда, и украо јој ове ствари: једну златну гривну као змију увијену, која на једном ланчићу има једну змију од бисера; један златан ланац увијен као змија; један пар минђуша златних са бисером на средини; један пар минђуша од бисера; један златан прстен са великим дијамантским каменом око кога има неколико ситних; један златан прстен изломљен и 67 динара у новцу, и то: 4 новчанице по 10 динара, 7 динара у сребру и 20 дин. у ни-

кау. Укупна вредност ових ствари износи 800 лив. Препоручује се свима полиц. и општин. властима да трагају за крађивцем и покрађом, па у случају проналаска да извеште о томе кварт дорћолски Управе града Београда с позивом на УБр. 30812.

Милан Ј. Предић, калфа браварски из Неготина, извршио је опасну крађу новца Петру Станојевићу, столару из истог места и по извршеној крађи побегао. Милан је стар 18—19 год., средњег раста, црномањаст, образа дугих, кад говори замуцкује. Од одела има на себи плаву блузу мало офарбану мрenom бојом, панталоне од црног шајка, а на глави шубару. Позивају се све полиц. и општинске власти, да Милана најживље потраже и нађеног спроведу начелнику округа крајинског, с позивом на Бр. 9334.

Драга Николић, циганка и притвореница ужичког првостепеног суда, побегла је из ужичке окр. болнице још 17. јуна тек год. Одбегла Драга, која је била под судом и у притвору због више крађа, има 18—19 год., средњег је раста, црномањаста, обично је у друштву са циганима скитачима. Позивају се све полицијске и општинске власти да је у својим домаћима најживље потраже, и на случај проналаска спроведу стражарно ужичком првостепеном суду с позивом на акт Бр. 2200. УБр. 31048.

Ћиму Дамњановићу, замјоделцу из Трешњевице украдена су два коња ноћу између 13—14 тек, м-ца. Украдени коњи длаке су доратасе, високи по 150 с. м.; један је добро урађен а други је мршав. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 20825. моли за тражење крађиваца и покрађе.

Ноћу између 14. и 15. тем. м-ца непознати разбојници напали су на кућу Цветка Шљивовца из Шора у срезу Јадранском, и овом приликом однели му: четири дијамантска прстена, једну златну бурму и 6 пари чарапа од вунице. Сви опљачкани прстенови златни су; два имају по 9 дијамантских каменова, у једном је обичан граораст камен, а четврти је са једним дијамантским каменом. Начелник среза Јадранског депешом Бр. 14610. моли за најживље тражење разбојника и покрађе. УБр. 31412.

Наоружани зликовци, њих тројица на броју, напали су 15. тек. м-ца, на друму Љубовија — Лозница, Илију Гвозденовића, порезника среза азбуковачког, у намери да му отму државни порез, и овом приликом тешко су обравили из пушака жандарма који је пратио г. Гвозденовића. Држ се посигурно, да су овај напад извршили оглашени хајдуци: **Тома Јевтић**, **Милан Максимовић** и **Гвозден Минић**, јер је г. Гвозденовић лично познао Тому. Зликовци су стари између 30—35 год., двојица су били у оделу од шајка а трећи у гаћама и кошуљи, сва тројица имали су на глави шајкаче. Начелник среза азбуковачког, депешом Бр. 7213. моли све полицијске власти за најживље тражење ових зликоваца. Слика Томина и Миланова изишла је у 21. а Гвозденова у 32 броју „Полицијскога Гласника.“

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Као и на свима другим пољима човекове делатности, тако и на пољу коцкарском и ло-

повском има људи који се истичу мимо све остале и постају феномени своје врсте. Такав један коцкарски великан — «хоштаплер» првога ранга јесте и овај **Младен Варишић**, чији лик представља ова фотографија. Поље његових операција није само Европа, већ и Америка; највише се бави у Њујорку, Лондону и Паризу, а лети по великим светским купалиштима.

Варишић је родом из Доње Тузле у Босни, а у Београд је дошао као дете. Још дечком око осамнаестих година био је познат београдској полицији као коцкар и кажњаван је небројено пута. У Таиним белешкама*) наводи се један интересантан случај с њим: како је из Босанског Брода, прикривен у једном вагону с пекмезом, отпутовао до Беча, хранећи се уз пут пекмезом из трговачких бурати. У Бечу га запрепашћени железнички службеници при отварању вагона нађу свог умрљаног пекмезом, те га после из сажаљења снабду оделом и трошком и пуге. По томе се још онда могло судити, да он неће остати обичан коцкар, када је се из жудње за великом вароши још као дечко решио на овакав начин путовања.

Што је више растао и бивао зрелији, све је се више бавио по иностранству, а мање по Београду и Србији, док 1894 године није савим напустио Србију и у њу се враћао само неколико пута, како он вели, једино из жеље да је види. И заиста, није познато да је у последњих неколико година учинио код нас какво казниво дело.

Са највећом одвратношћу говори о овим нашим обичним вашарским коцкарима и сав се стресе кад помисли како они ваде сељаку из цера пешкир са неколико десетина динара.

Самоук је, али је врло јаке интелигенције и верзиран у свима питањима. По томе је и могао улазити у сва друштва и према потреби представљати се час као какав руски кнез, час као какав румунски бојер, немачки племић, енглески богаташ, дописник великих светских листова и т. д.

Многима ће из аустријских, а и неких наших дневних листова бити познато, како је он пре неколико година у униформи аустро-угар-

ског хусарског капетана дуже времена бавио се у Карлсбаду, где је било пуно официра с којима се он дружио и, наравно, вршио свој посао, док га није један официр познао и доставио полицији, но он је ипак успео да умакне, да би мало после пао шака бечкој полицији. То је и једини случај где су га ухватили, иначе никде више није, вели, ни на одговор узимат за многобројне крађе, које је по свима крајевима света чинио. Само је још једаред хтео да заглави у Ривијери, али су га ту спасла добра документа, која су гласила на једно познато руско име, те је благовремено испод три смотре полицијске побегао.

Сем великих центара обично врши крађе и по железницама. Обично у коме већем месту стане код касе на железничкој станици и мери путнике који ваде карте и том приликом тачно опени какве је ко професије од знатнијих путника и колико има при себи новца, па после иде за њим у лов и кад се укаже прилика макне новац.

Он никад није без новца, те са тога и немора да врши крађе пошто-пото и на ризик, већ само где су велике суме и сигуран успех, те то поред његове вештине доприноси да увек остане непронађен.

Када је 1903. био ухваћен у Београду нађено је код њега 1000 круна, а овога пута имао је при себи 1400 круна. И то, вели, није све што са собом носи; то су само суме које носи као путни трошак до извесног места, а по разним банкама има остављеног новца.

Није искључена могућност да је у Србију дошао сада и с тога, што је настала сезона извоза, када трговци собом носе и такве суме, које би и Варишићева хоштаплерска вештина морала респектовати.

Такође је вероватно, да је код њега нађен новац дигао негде у близини, те са тога износимо његову слику, позивамо све полицијске власти и прив. лица да јаве Управи гр. Београда, код које Варишић издржава 20 дана затвора због повратка из прогонства и код које се његов новац налази, да није где учинио какво казниво дело. —

КО ЈЕ ОВО ?

У Сегедину налази се у притвору ово лице, које вели да се зове **Јене Миклош**, али никако неће да каже место свога рођења. Између осталог изјавио је, да је 1896. године дошао у Београд и погодио се као пекарски помоћ-

ник код Николе Неравнића, пекара у Дамјаневој улици (?) бр. 47. Тај пекар Никола тада је лиферовао хлеб за војску и осуђенике и код њега је, вели, остао 7 година.

На молбу сегединске полиције износимо његову фотографију и молимо, како власти тако и приватна лица, да јаве Управи града Београда: ако што о њему знају. — УБр. Бр. 31572

Т Р А Ж Е С Е

Милија А. Димић из Пардика још 15. августа ове године отумарао је незнано куда оставив своје четворо ситне деце, све испод 10 година, и до данас се није могао пронаћи. Милија је стар 33 година, раста средњег, у лицу при, очију зелених, бркова малих, браду брија, у оделу је сељачком. Моле се све полицијске власти да нареду тражење за Милијом и у случају проналаска известе ме о сталном месту становања његовог с позивом на Бр. 9250. Из канцеларије начелника среза ражањског 4. септембра 1903. год. у Рајњу.

Николу Врчревића, тежака из Рткова, који је пре 6 месеци отумарао, тражи начелник среза кључког и моли да га известе власти у случају проналаска, с позивом на Бр. 10317.

*) »Деца робијаша« стр. 50—55.